

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 04.03.1911**

Číslo ročníků: **1, 4**

Číslo výtisků: **1, 4**

Datum vydání čísla: **04.03.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

Státní rozpočet ruský.

21. února počal se v dumě jednat státní rozpočet. Ministr financí Kokovcev podal k němu výklad dvouhodinnou řečí, v níž vychvaloval stav ruských financí. Z počátku upozornil, že od roku 1909 rozpočet jest bez schodku, důchody pokrývají vydání, zůstává dokonce přebytek. Průměrný vzrůst státních důchodů obnáší tři procenta, t. j. 75 až 80 milionů rublů. Výdaje proti loňsku vzrostly o 83 miliony. Výlohy spojené se státním hospodářstvím, státní správou a obranou země zůstávají od r. 1907 téměř bez změny, kdežto výlohy na kulturní potřeby značně vzrůstají. Od r. 1907 do r. 1911 tyto výlohy vzrostly z 229 na 368 milionů rublů, zvýšily se tedy za ta čtyři léta o 61%, kdežto výlohy státní správy a obrany země vzrostly jen o 15,6%. Z těchto čísel vysvitá, že jest neodůvodněno pohlížení na rozpočet 1911 roku s nedůvěrou, naopak, srovnáme-li letošní rozpočet s rozpočtem z r. 1908, musíme pocítiti uspokojení. Pokladní hotovost, která v roce války klesla na 38 milionů a v r. 1906 nejenom zmizela, nýbrž byla zaměněna schodkem 150 milionů, nyní opět dosahuje 330 milionů, a pravděpodobně vzroste na 340-350 milionů rublů. Tato hotovost, podle osobního mínění ministra, měla by se chovati jakožto záloha pro těžké chvíle státu, aby bylo možno vyhnouti se dalším dluhům, a povznesti tak úvěr státu. Dále ministr vyslovuje souhlas s tím, aby byly vzaty z oběhu 4% poukázky státní pokladny v obnosu 40 mil. rublů.

Příznivý stav financí odráží se na trhu státními papíry. Zásoby zlata, náležející státní bance, 8. února dosahovaly obnosu 1467 milionů rublů. K tomu nutno přidati zásobu státní pokladny 346 milionů rublů, kteréžto obnosy nás pojišťují proti všem nepříznivým možnostem a umožňují nám dostati svým dlužným závazkům alespoň na dva roky. Vývoz náš vzrostl; v r. 1909 on obnášel 1353 milionů rublů, v r. 1910 však 1368 mil. rub., zároveň náš dovoz vzrostl na tu že dobu z 789 milionů na 925 milionů rublů, což dokazuje vzrůst platební síly naší.

Příznáváje, že příznivé, podmínky posledních 2 let přivedly naše finance v poměrně dobrý stav, Singarev varuje dumu, aby se nedala oklamati krásným zevnějškem letošního rozpočtu. Pokladní hotovost 305 milionů rublů pochází jednak ze zbytku půjček, jednak z výnosu zvýšených daní, a proto nemůže sloužiti důkazem lepšího hmotného

postavení země. Okolnost, že důchody převyšují výdaje, vztahuje se jen k některým částem státního hospodářství a vysvětluje se výmínečně příznivými podmínkami posledních let. Průměrně však vzrůst výdajů převyšuje vzrůst důchodů. Ohledně vzrůstu výdajů na kulturní potřeby Singarev podotýká, že tomu skutečně tak jest — zásluhou dumy; tak např. rozpočet ministerstva vyučování se značně zvětšil, ale proti přání ministra financí, Dotýkáje se způsobu spotřebování povolených dumou prostředků, řečník praví, že ačkoliv v posledních čtyřech letech pozoruje se zlepšení, přec ještě vše neděje se v náležitém pořádku. Sem patří podmíněné úvěry a výdaje mimořádné; v tomto směru prohřešuje se hlavně ministerstvo války. Jednotlivá ministerstva používají často povolených úvěrů k zcela jiným účelům, tak že дума, povoluje položku, není jista, že peněz bude skutečně užito k tomu, na co jsou povoleny. Na to řečník přechází k vnitřnímu státnímu hospodářství i praví, že osa, kolem níž se vše točí, jest otázka pozemková (земельный вопрос) posuzuje otázku stěhování (переселенческое дело), činnost selské banky i zavádění „chutorského“ hospodářství. Mluvě o ministerstvu dráh a cest, Singarev zmiňuje se o nepořádkách, objevených právě v oddíle vodních cest a silnic. Mořské ministerstvo představuje obraz úplného úpadku. Rečník vyslovuje se dále za samostatnost a neodvislost státní kontroly, čemu se protivi nynější ministerstvo, a ukazuje na těžké hmotné postavení zemstev a měst. Konečně obrací se k celému ministerstvu se stížností, že ačkoli v zemi panuje klid, přece popravdy stále trvají.

Oktábrista Šidlovský kará široký rozsah činnosti policie, podmíněný výmínečnými stavy (исключительное положение). Výmínečný stav jest nutný v jistých případech, ale trvá-li dlouho, znemravňuje činitele státní moci i obyvatelstvo. Taková demoralisace, způsobená vyjmutím jistého okrsku na dlouhou dobu z podřízenosti řádným zákonům, jest půdou, na níž spíše rozvíjí se smrtelná nemoc, než na půdě lidového hnutí. Nový pořádek dává plnou možnost vzniku takovým zjevům, jaké nebyly možny v dobách zřejmé reakce. Nyní i u lidí, nikdy se nezabývajících politikou vešlo v přísloví, že hlavním vinníkem nepokojů a nepořádků je sama administrace (správa), která svým jednáním vyvolává nevoli i v nejkřivějších vrstvách obyvatelstva. Naprosto pochybenou a bezúčelnou je soustava vypovídání (ссылка), kterou jak ústřední, tak místní správa provádí v širokém měřítku. Místní úřady nejsou na výši svého povolání, a zneužívají svěřené jim moci. Není snadno obnoviti rázem všechno úřednictvo, ale vláda musí dbáti, aby úředníci etili zákony o jednání v zákonných mezích. Aby vláda mohla být vždy náležitě zpravena o činnosti gubernátorů, nesmí se spokojit s úředními zprávami, nýbrž musí si též všimati veřejného mínění. Každý chce, aby správní moc byla silná a proto ze všech sil odsuzuje činnost vlády, podřívající vážnost státu. Oktábristé považují za nutnou součinnost s vládou, ale mezi součinností a mravní podporou je velký rozdíl. Oktábristé budou podporovati vládu jen potud, pokud její skutky se budou srovnávat s programem svazu 17 října.

DOPISY.

Niva.

Nevelká a dosud tak málo známá naše vesnička zaslouhuje povšimnutí snad již jen z toho důvodu, že žádná česká osada nezažila snad takových obtíží při svém vzniku a rozkvětu, jako Niva.

Osada naše byla založena roku 1872. vystěhovalci z Turnovska; Rovenska a Semilska. Nalézá se v Luckém újezdě, Čarukovské volosti, v 35 verstách od nejbližšího města a pošty — Lucka. Hodný kus cesty nás tedy dělí od kulturního světa a když jarní a podzimní deště promění naše cesty v bezedné bařiny, tu po celé týdny zůstáváme

odkázáni sami na sebe. Při takové vzdálenosti může nám město poskytnouti arcijen tuze málo. My mu to však splácíme stejným způsobem. Vše, co dobrého dá hospodářství (máslo, smetanu, vejce, ovoce) sníme sami.

Naše pozemky v rozměru 400 morgů jsme koupili od poměščíka Kraszevského po 16 rublech za morg. Větší část pozemků byla pokryta hustým lesem. Jen uprostřed byla nevelká paseka (dle místního názvu „nivka“), od níž naše osada dostala své jméno. Život českých přistěhovalců na Rusi byl, jak známo, z počátku všude těžký. Nám však zaříst se vedlo nejhůře. Po celodenní

morné práci musel hospodář místo zaslouženého klidného odpočinku bdít a hájit svůj dobytek a pole proti dravým vlkům a divokým prasatům. Vody v osadě nebylo, musela se přivážet ze sousední vesnice. Krátce stačí říci, že poměry byly tak nesnesitelné, že mnozí krajané utýrání a zmučení sebrali co mohli a vrátili se zpět do Cech. Je tomu již hodně dávno, lépe ani nevzpomínat na zažitá útrapy.

Přestáli jsme již dlouhé těžké začátky a nyní máme rádi svoji krásnou Nivu, která zvláště v létě je pravou Bohem pozeňnanou „nivou“. Bohatě stromovi, pěkné zahrady tvoří z ní tak roztomilý koutek, že lepší „dáči“ nenajdete.

Dnes osada čítá 40 čísel s 200 obyvateli. Půdy máme celkem do 600 morgů. K dřívějším 400 morgům jsme přikoupili ještě na 100 desjatín po 225 rublů desjatinu. Půda je výborný „černozem“. Pěstujeme všechny druhy obilí. Hlavně chmel a pšenici, kterým se u nás výborně daří. Niva je osada výhradně rolnická. Průmyslu u nás nemáme žádného. Máme jen své krejčí a obuvníky. Ke kováři a koláři jezdíme do sousedního Hubína. Tam však není řečeno, že všechna mládež se odevovává pro stav rolnický. Naši hoši jdou též na řemeslo (hlavně do Kijeva). Máme rádi hudbu a z naší osady vyšlo několik dobrých hudebníků.

Hned v prvních začátcích se u nás pamatovalo, aby mládež uprostřed našich lesů nerostla „jano v lese“. Pokud nebylo školy a učitele, někteří sečtější hospodáři, pokud jejich síly stačily, sami vyučovali dítky. Teprve po deseti letech od založení osady (r. 1882) přistěhoval se do Nivy na žádost občanů český učitel pan Václav Peš. Vyučoval původně v soukromém domě, neboť školní budova byla vystavěna až r. 1884. P. Peš již odpočívá na našem hřbitůvku, ale památka jeho v naší osadě žije a bohdá bude ještě dlouho žít. Za více jak dvacetiletou působnost odevovla si celé pokolení, které mu vděčí vším, co ví a umí. Byl ze staré dobré školy a své povolání miloval z celé duše. Jeho zásluhy byly oceňeny netoliko našimi občany; dostalo se mu uznání i se strany představených. Ve školní knize nacházíme zápisy inspektora národního školství, jenž s největší pochvalou se vyslovuje o jeho práci. Pan Peš měl upřímně rád své žáky, kteří mu rovnou měrou spláceli. Téměř na smrtelném loži 80 letý stařec ještě vštěpoval naši mládeži dobré zásady.

Práce učitele Peše nepřišla na zmar, neboť omladina vyniká dob-

rymi mravy. Vzmáhající se v některých osadách hrubost a surovost jsou u nás řídkým zjevem. Mládež s úctou chová se k starším a vyrůstá v dobré hospodáře. Mladí hospodáři pilně si hledí své práce, pěstují hudbu, zpěv a divadlo.

Jako většina českých osad na Volyni máme i v Nivě učitele Rusa, p. Hoce. Ačkoliv je Rus, umí již plynule mluvit česky a vysvětluje dětem v mateřštině nesrozumitelná jim ruská slova. Pan Hoc je u nás velice oblíben a máme ho opravdu rádi, neboť pečlivě pečuje o světenou mu mládež.

Škola je ministerská a její vdržování nás nie nestojí. Nyní ministerstvo navrhlo, že nám vystaví novou školu, když obec přispěje na stavbu obnosem 1000 rublů. Rozumí se, že jsme ochotně přijali tento návrh.

Spolků nemáme vůbec. Nyní se jedná, abychom položili základ nevelké naší knihovně. Duševní naše strava byla dosud, bohužel, nevalná. Doufáme, že nyní, kdy budeme mít svůj vlastní list, líknavější občané nebudou se více vymlouvat na to, že noviny z Cech nejsou pro ně zajímavé a že budou odebrat Českoslovana.

Obecní hospodářství je v dobrém stavu.

Vše bylo připraveno, aby osada naše zdárně kvétala. Bohužel však jedna kletá věc již 6 let ruší náš klidný život a hrozí se státí příčinou rozbrojů a nesvárd v naší jinak tak spořádané osadě.

Před šesti lety, kde se vzali tu se vzali t. zv. u nás „Poláci“. Vytasili se s jakýmsi listinami a prohlásili, že uprostřed vsi, z jedné stranv ulice, jim patří 12 desjatín půdy. Přivedli si státní úředník a ti jim odměřili 12 desj. v místě, kde již 30 let stojí české chalupy a rostou bujné sady. Rozumí se, že naše obec jako jeden muž se ohradila proti takovému vetřelství, ale „Poláci“ se odvolávali na jakýsi bod v naší kupní smlouvě, jenž prý jim vyhrazuje jistá práva. Dostali jsme se k soudu. Všechny stupně jsme prošli a všude jsme prohrávali. Konečně nedávno došlo nás rozhodnutí senátu a i ten dal za pravdu Polákům. Z počátku celá obec vystupovala svorně proti nezvaným hostům. Ale stále stoupající soudní výlohy odrazily některé z těch, kteří nebyli přímo zasaženi a sítě rozporu bylo zaseto. Otázka, má-li platit soudní vydání celá obec, nebo jen ti, komu patří 12 přiřknutých Polákům desjatín, již nyní rozdvouje naši pokojnou vesničku.

Smutné by bylo, kdyby místo dosavadního dobrého sousedského

života, měla u nás zavládnouti nenávist. Ještě vše se dá urovnat, vše se dá napravit. Využívám proto pomoci Českoslovana, abych na stránkách listu, jenž chce všemožně pracovat pro sblížení všech krajanů, vyzval spoluobčany, aby v zájmu vlastním a pro blaho naší drahé Nivy nedali vypuknouti zlobě a nenávisti. Spojme se a svorně odraťme útok, jenž přes to, že zasahuje pouze několik občanů, poškodi celou obec. Nepodaří-li se nám útok odrazit (našel se ještě háček a pře se zase obnovuje), smířme se s osudem a nechťejme, aby břímě celou svou tíhou lehlo jen na ty, kdo nešťastnou náhodou mají svůj majetek na „polské“ půdě. J. B.

Z Lucka. V den padesátiletého výročí zrušení nevolnictví na Rusi byl u nás pořádan koncert s řadou zajímavých živých obrazů. Veškeré obrazy vztahovaly se k době roboty, i zrušení nevolnického jha, byly velice zdařilé. Upozorňujeme na tento večer, poněvadž zásluhu o jeho uspořádání mají hlavně naši krajané. O zdar večera se zejména přičinil p. A. Pišl, jenž je našim krajanům znám svou obětavostí a vytříbeným vkusem, vícekrát již osvědčeným, na př. na Slovanském večeru. Pan Parolek, náš volynský umělec malířbásník, projevil v návrzích skupin hluboký umělecký cit. V živých obrazech brali mimo to účastensví soudní adjunkt p. F. Poláček, pan V. Svoboda a malá deuruška p. Pišla. Dekoraci, na př. věnce a j. zapůjčil náš krajan, majitel dílny na hudební nástroje p. Luňáček. —eč.

Záporoží Kamenskoje (Jek. gub.) Čas od času i naše malá česká obec hlásí se k slovu; není nás tu mnoho, jen asi 25—30 českých rodin, zaměstnaných z větší části ve zdejších železářských závodech. V ohledu hmotném nestojíme si právě nejhůře, za to v ohledu národním naše činnost neobstojí ani před nejmírnější kritikou. Čte se u nás až na malé výjimky velmi málo, pouze kalendářů rozejde se u nás každý rok 15—20 kusů. Následky toho jsou také vidět v mnoha rodinách, kde, ač oba rodiče jsou kovani Češi, děti mluví česky velmi špatně a k české společnosti se vůbec ani nehlásí. Snaha některých jednotlivců po ozdravení těchto poměrů jest marná, jsou bezmocni proti netečnosti vlastních krajanů. Tak na př. přičiněním p. Maňhala, hudebníka, pořádáme každý rok 2—3 zábavy. Minulá léta jakž takž sešlo se nás vždy aspoň tolik, že Češi tvořili větší část přítomných, letos však přes to, že p. Maňhal nelitoval žádné námahy, aby každý byl spokojen, sešel se nás počet tak nevelký, že jsme se museli